

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om almindelig arbejderbeskyttelse. (Almindelig revision).

(Lovforslaget (nr. 66) findes i tillæg A. sp. 1281, fremsættelsen i tidenden sp. 733).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 6 og 7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed. (Almindelig revision).

(Lovforslaget (nr. 67) findes i tillæg A. sp. 1361, fremsættelsen i tidenden sp. 733).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejderbeskyttelse inden for landbrug, skovbrug og gartneri. (Almindelig revision).

(Lovforslaget (nr. 68) findes i tillæg A. sp. 1397, fremsættelsen i tidenden sp. 733).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Erling Dinesen: Selv om det har taget meget lang tid med revisionen af arbejderbeskyttelseslovene, har vi til gengæld opnået den fordel, at der ved forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter er opnået enighed om en lang række af lovændringer, ændringer, som dels skulle tage hensyn til den stærke tekniske udvikling, vi har oplevet siden 1955, da vi fik disse love, dels skulle sikre de i virksomhederne ansatte større beskyttelse end hidtil. Jeg har forstået, at man ikke har lagt op til mere principielle ændringer, men i revisionsarbejdet har haft det generelle sigte at følge udviklingen op, hvor der var et særligt behov herfor, og at skabe bedre vilkår på forskellige områder inden for erhvervslivet.

Jeg vil gerne føje til her, at det er vel nok et spørgsmål, om der bør gå så lang tid mellem hver revision af denne lovgivning. Det er i alle tilfælde min opfattelse, at udviklingen går så stærkt, at der med kortere mellemrum er behov for en ajourføring, og at man i arbejdsrådet løbende stilles over for problemer, som burde klares hen ad vejen og ikke hobe sig op, samle sig sammen på den måde, vi har oplevet det. Jeg synes egentlig, det ville være ganske rimeligt, om man f. eks. en gang om året samlede disse spørgsmål op, fik dem forhandlet og sikrede, at lovgivningen hurtigt blev ført à jour.

Når dette er sagt — og det tror jeg altså er noget man skal overveje meget grundigt — skal jeg føje til, at jeg synes, der er grund til at takke både arbejdsrådet, lovudvalget, embedsmændene i ministeriet og organisationerne og arbejdstilsynet for det meget omfattende og grundige arbejde, som vitterlig er udført med revisionen af disse 3 love.

Arbejdsministeren har med rette peget på en række særlig vigtige ændringer, ikke mindst forslaget om, at de temmelig vidtgående lempelser fra de almindelige krav i loven om indretningen af arbejdslokaler i ældre virksomheder og i små firmaer nu med visse begrænsninger foreslås ophævet. Videre foreslås reglerne om leverandørers, sælgeres og udstilleres ansvar for maskiners indretning ændret sådan, at vi bliver i stand til at ratificere den vedtagne ILO-konvention herom.

Støjplagen er jo noget, vi kender til alle sammen; man kender det på arbejdspladserne, vi kender det i trafikken, og der er vist almindelig enighed om, at der i høj grad er behov for at gøre noget ved dette. Vi må her nøjes med at tale om arbejdspladserne; og om det foreslåede så er tilstrækkeligt, kan nok betvivles; men forslaget er i alle tilfælde bedre end de gældende regler. Det er noget, vi kan se nærmere på i udvalget.

Herudover er der en række andre vigtige forslag, bl. a. vedrørende dampkedler og andre beholdere, hvor jeg i øvrigt har forstået, at eksempelvis Dansk Kedel- & Maskinpasserforbund har en lidt anden opfattelse end den, der er kommet til udtryk i forslaget; man mener, at det er et andet kriterium, som skal anvendes, og det er altså også et af de spørgsmål, jeg gerne vil have

[Erling Dinesen.]

vi drøfter nærmere i det udvalg, som bliver nedsat.

Reglerne om personlige beskyttelsesmidler er taget op til revision, og forslagene herom synes umiddelbart at være hensigtsmæssige. Hviletidsreglerne er foreslået udbygget, og der foreslås særlige hviletidsregler for lastning og losning. Hertil kommer en ændring af reglerne om hviletid ved skiftehold, som hovedorganisationerne er blevet enige om; efter at denne enighed er opnået, må man gå ud fra, at den dækker det behov, der er på dette område.

Også reglerne om helligdagsarbejde er vigtige. Det samme gælder selvsagt spørgsmålet om arbejdstiden for unge under 18 år. Det er også foreslået, at arbejdstilsynet får beføjelse i særlige tilfælde til at dispensere fra bestemmelserne om bedriftsfare. Jeg vil gerne nævne, at jeg har hørt en hel del kritik af de dispensationsmuligheder, som eksisterer. Jeg tror nok, man skal være helt opmærksom på den interesse, som lokale tillidsmænd og de faglige organisationer har i disse spørgsmål, sådan at man virkelig, hvor der er mulighed for det, får dem med ind i billedet, tager dem med på råd, når en eller anden situation af særlig karakter gør det nødvendigt at give dispensation. Men også dette kan vi drøfte nærmere i udvalget.

Jeg tror, det er meget vigtigt med den foreslåede udvidelse af arbejderbeskyttelsesfondet. Det er vel også rimeligt, at staten og kommunerne kommer ind i billedet her. Jeg tror også, det er helt naturligt med en automatisk regulering af bidragene; det er sikkert nødvendigt, at man tager dette spørgsmål op også. Det er som bekendt bedre at forebygge end at helbrede, og et udvidet oplysningsarbejde er vel påkrævet alene af den grund, som jeg nævnte før, at den tekniske udvikling går så stærkt, maskiner udskiftes hyppigere end tidligere, der er tale om ny teknik, nye materialer, mekaniseringen skrider frem; derfor er der behov for et udvidet oplysningsarbejde.

Må jeg i øvrigt ikke lige i denne sammen-

hæng pege på, at jeg i dag har fået tilsendt et eksemplar af medlemsbladet for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark, og der findes i dette blad en artikel om arbejderbeskyttelsen, hvor man meget stærkt kritiserer den sikkerhedstjeneste, som burde være oprettet på langt flere arbejdspladser, end sket er. Jeg tror, vi i høj grad må være opmærksom på disse forhold i udvalget. De ringe forhold skyldes i nogen grad manglende oplysning, påstås det i denne artikel. Også af den grund tror jeg, det er nødvendigt at effektivisere oplysningsarbejdet; men om det i det hele taget er tilstrækkeligt for at klare de problemer, der er peget på i artiklen, tør jeg ikke på forhånd tage stilling til.

Så er det vel i øvrigt også et spørgsmål, om arbejdstilsynet har arbejdskraft nok. Det er jeg heller ikke sikker på, og jeg håber ikke, at dette område kommer i søgelyset i forbindelse med regeringens spare- eller nedskæringsbestræbelser; det vil være et meget dårligt område at foretage nedskæringer på. Jeg mener, der er behov for en udvidelse på forskellige områder.

Men for at vende tilbage til artiklen fra metalarbejdernes blad, så vil jeg gerne bede arbejdsministeren om at studere den nærmere, og så håber jeg, vi kan gå ind på en drøftelse af de ting, som er omhandlet i artiklen, i det udvalg, hvor vi skal beskæftige os med disse forhold her.

I øvrigt er der jo mange andre forslag af mere teknisk karakter i forslaget til lov om almindelig arbejderbeskyttelse, som jeg ikke skal gå nærmere ind på. De egner sig bedre for en gennemgang i udvalget. Jeg vil dog lige pege på, at der vist ligger nogle problemer også på hotel- og restaurationsområdet. Også her har jeg fået nogle henvendelser, som tyder på, at der ikke indén for dette område endnu er opnået en beskyttelse svarende til den, man kender på andre områder. Så vidt jeg er underrettet, er der visse undersøgelser i gang; men skal vi have revideret loven nu og muligvis med den virkning, at den skal gælde et stykke tid frem-

[Erling Dinesen.]

over, tror jeg, det er meget vigtigt, at man får afklaret disse problemer inden for hotel- og restaurationsområdet; det er noget, som man lægger megen vægt på blandt fagets udøvere, og det beder jeg altså også om at man skænker en særlig opmærksomhed.

Der foreligger også et forslag til lov om arbejderbeskyttelse for handels- og kontorområdet, som jo også er inde i en vældig udvikling. Også på dette område er det sådan, at mekaniseringen og automatiseringen skrider frem, og det er vel helt klart, at der må stilles krav om en beskyttelse af dette fags udøvere helt på linje med den, som gælder for andre lønmodtagere.

Jeg vil gerne føje til, at jeg føler mig slet ikke overbevist om, at der egentlig er nogen særlig saglig begrundelse for at opretholde tre arbejderbeskyttelseslove. Når man fik det i starten, var det vel egentlig også kun, fordi man ønskede at slippe billigere, dels på HK-området, dels inden for landbrugsområdet. Forholdet er jo det, at der også inden for håndværk og industri er vidt forskellige forhold, uden at man af den grund har splittet lovgivningen op. Nu tog man det som et kompromis dengang, men jeg er ikke sikker på, at det vil være hensigtsmæssigt på længere sigt at have den opdeling af lovgivningen, som vi kender. I øvrigt er det min fornemmelse, at udviklingen vil gå i den retning, at arbejdernes og funktionærernes arbejde på meget store erhvervsområder efterhånden vil nærme sig hinanden så meget, at vi virkelig kommer til at tale om en fælles lovgivning for arbejderbeskyttelsen igen.

En af de vigtigste ændringer nu er, at lovens krav om sundheds- og velfærdsforanstaltninger i en vis udstrækning skal bringes i anvendelse på virksomheder, som er etableret før lovens ikrafttræden den 1. april 1955, og som ikke hidtil har skullet opfylde disse bestemmelser. Det var unøgtelig et af de forhold, som man var meget utilfreds med, da vi i sin tid fik denne lov. Ændringerne skal bl. a. bringe loven i overensstemmelse med ILO-konventionen om hygiejne i handels- og kontorvirksomhed. Det fortæller også — lad mig gøre den sidebemærkning — lidt om betydningen af det arbejde, som udføres i den internationale arbejdsorganisa-

tion i Genève, noget, man normalt ikke spekulerer så forfærdelig meget over.

De forbedringer, der er foreslået, mener jeg er påkrævede. Spørgsmålet er, om man er gået langt nok; det er jo også et problem, som vi kan se nærmere på. Jeg skal ikke sige mere om disse ting.

Forslagene vedrørende lov om arbejderbeskyttelse inden for landbrug, skovbrug og gartneri er jo konsekvenser af de foreslåede ændringer i lov om almindelig arbejderbeskyttelse; jeg skal ikke gå nærmere ind på dem, kun her til slut sige, at vi er i socialdemokratiet indstillet på en både positiv og hurtig behandling af de lovforslag, som vi skal tage stilling til her.

Simonsen: Vi hilser med tilfredshed, at der nu bliver mulighed for en gennemgribende revision af de tre arbejderbeskyttelseslove. Med den stærke tekniske udvikling, der har fundet sted i de senere år, er det naturligt, at en lang række bestemmelser trænger til en stramning, og jeg er helt enig med hr. Erling Dinesen i, at det er på sin plads at anføre, at en hovedrevision bør finde sted oftere, end tilfældet er her; det er 13 år siden, vi har haft en hovedrevision. Det ville i hvert fald være naturligt, at loven under alle omstændigheder blev reguleret lige så ofte, som der står at regulativerne skal reguleres, nemlig inden for en 10 års periode.

Jeg skal ikke komme nærmere ind på de mange ændringer, der er tale om; det er jo ændringer, der er opnået enighed om mellem arbejdsmarkedets parter, og vi kan diskutere enkelthederne i udvalget. Der er dog enkelte principielle bemærkninger, jeg gerne vil gøre her ved første behandling.

Jeg er ligesom hr. Erling Dinesen interesseret i at høre, hvad arbejdsministeren mener om, at vi arbejder henimod en samlet arbejderbeskyttelseslov. Der er så mange enslydende regler for de tre områder og kun få afvigelser, så ville det ikke være naturligt, at vi rationaliserede og kun havde én lov?

Med hensyn til bestemmelsen i lovens § 3 angående arbejdsgiverens mulighed for at overføre varetagelsen af lovens overholdelse til f. eks. driftslederen har jeg konstateret, at der har været en vis uklarhed i praksis.

[Simonsen.]

Der har været en tendens til at fortolke loven således, at den pågældende driftsleder kunne gøres personlig ansvarlig for eventuelle overtrædelser, hvilket må siges at være en uheldig situation, og jeg vil anbefale, at man ser på dette spørgsmål i udvalget.

Efter det foreliggende lovforslag skal ulykkesforsikringsselskabernes og sygekassernes bidrag til arbejderbeskyttelsesfondet forhøjes fra 175.000 kr. til 350.000 kr. for at give større muligheder for information om arbejderbeskyttelseslovgivningen. Jeg er helt enig i, at der bør skabes en omfattende information om de love, vi behandler her i dag. Sandheden er jo, at vi her står med et lovkompleks, som i virkeligheden skal give arbejdsmæssig sikkerhed og trykthed for samtlige arbejdstagere i dette land, og at der på grund af manglende information hersker alt for megen usikkerhed. Bemærkningerne i hr. Erling Dinesens ordførertale var jo netop et af eksemplerne på, at der hersker uklarhed i praksis omkring disse love. Jeg har derfor svært ved at være imponeret over dette beløbs størrelse. Nok vil det efter forslaget blive fordoblet i forhold til i dag, men skal det nye beløb vurderes i forhold til 175.000 kr. i 1955, da dette beløb blev indsat i loven, kan det vist ikke hævdes, at der er tale om en udvidelse. I andre vesteuropæiske lande er det almindeligt, at f. eks. ulykkesforsikringsselskaberne frivilligt betaler væsentligt større beløb til oplysning for derigennem at nedsætte ulykkesprocenten, men med en fastlåsning af bidraget i loven, som tilfældet er her, tror jeg, at vi lukker af for denne mulighed.

Jeg vil derfor gerne fremsætte den tanke, at der af hensyn til vigtigheden af dette lovområde bliver oprettet et råd for større sikkerhed på arbejdspladserne på linje med f. eks. Rådet for større Færdselssikkerhed. Jeg er overbevist om, at man her ikke blot kan få bidrag fra de nuværende bidragydere, men f. eks. også fra arbejdsmarkedets organisationer, således at en løbende, effektiv oplysningskampagne kan etableres. Jeg tror, det er væsentligt, at man også herigennem får mulighed for at få medarbejderne på arbejdspladserne gjort væsentligt mere engageret i loven, således at arbejdstilsynets virksomhed bliver mere konsul-

tativ over for virksomhederne og mindre kontrolpræget, end tilfældet er i dag.

Til slut skal jeg nævne vigtigheden af, at der i informationsarbejdet ikke blot oplyses om lovens bogstav, men at der også tages helhedsvurderinger op. Selv om f. eks. de mange glaskontorer, som opføres i disse år, jo nok opfylder lovens krav om tilstrækkeligt dagslys, så har jeg mine meget stærke tvivl om, at de opfylder de krav, der stilles til de rigtige klimatiske forhold på et kontor.

Også i drøftelsen af disse forhold vil en kontakt med videnskabelige eksperter være særdeles gavnlige, og disse områder ville med held kunne behandles i et råd, som jeg nævnte før.

Det er mit håb, at den nye arbejderbeskyttelseslov vil komme mere frem i lyset og blive anvendt i sin fulde udstrækning med den respekt, den fortjener.

Med disse bemærkninger skal jeg på mit partis vegne anbefale lovforslaget til velvillig behandling.

Niels Andersen: De ændringer, der her foreslås af de pågældende love, er så mange i tal, at det næppe ved en førstebehandling er hensigtsmæssigt at komme nærmere ind på enkelthederne. Loven om almindelig arbejderbeskyttelse omfatter således 74 forslag til ændringer, og forslaget om arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed omfatter 36 ændringer; endelig er der forslaget angående arbejderbeskyttelse inden for landbrug, skovbrug og gartneri, som omfatter 23 ændringer. Lovforslag af denne karakter kan det være vanskeligt at tage nogen endelig stilling til, inden udvalgsbehandlingen har fundet sted, men vi kan fra venstres side give udtryk for en positiv og velvillig indstilling til et udvalgsarbejde.

Det egentlige formål med en lovgivning på disse områder er jo ved forebyggelse af ulykkes- og sundhedsfare på arbejdspladser og i virksomheder mest muligt at begrænse ulykker og lidelser. Som et noget mere subsidiært formål med en lovgivning af denne karakter kan nævnes fremme af produktiviteten og nedbringelse af de omkostninger, som for den enkelte og samfundet følger af arbejdsulykker og skade på liv og helbred. Under hensyn hertil kan man godt undre sig over, at der kan gå 13

[Niels Andersen.]

år imellem revisionerne af den pågældende lovgivning, idet den jo har sin store betydning for mange, mange mennesker, og jeg kan i og for sig tilslutte mig de tanker, der er fremført af de to tidligere talere om, at man nok skal revidere en lovgivning som denne noget oftere. Efterhånden som udviklingen skrider frem og mangt og meget ændrer sig på arbejdspladserne med hensyn til produktions- og arbejdsforhold, er det ganske enkelt nødvendigt med mellemrum at revidere en lovgivning, der vedrører disse forhold. Det er en ganske naturlig ting at tage disse love op til en almindelig revision på baggrund af de erfaringer, man har indhøstet, dels på arbejdspladserne af arbejderne, dels af arbejdstilsynet, dels af arbejdsgivere og endelig af arbejdsministeriet selv.

De ændringer, der foreslås, er ikke udtryk for teoretiske overvejelser med principielle ændringer af lovens systematik og indhold, men det drejer sig om en række ændringer med meget forskellige begrundelser, bl. a. de praktiske erfaringer om lovreglernes anvendelse og anvendelighed i praksis. Endvidere kan udviklingen på overenskomstområdet spille en rolle, således at forhold, der med rimelighed skønnes at burde følges op af lovgivningen, danner grundlag for forslag om ændringer. Endelig er der tale om de almindeligt anerkendte krav til social sikkerhed og tryghed.

På venstres vegne kan jeg give tilsagn om en positiv medvirken i udvalgsarbejdet.

Valbak: Det er ikke tre uger siden, vi her i det høje ting sidst havde arbejderbeskyttelseslovgivning til behandling. Det var den 5. marts, da vi havde første behandling af enkelte forslag til ændringer af lovgivningen som en slags forløber for det omfattende revisionsforslag, som dengang bebudedes og nu foreligger.

Indholdet af de nu foreliggende tre forslag bekræfter, hvad man dengang måtte have et stærkt indtryk af, nemlig at der på dette meget vidtspændende felt er opsamlet et behov for en lang række ændringer, justeringer og også nydannelser. Der er ikke noget mærkeligt i dette, arbejdslivets vilkår og kravene hertil undergår jo forandringer i hurtig takt.

Der er de krav, som den tekniske udvikling stiller om en ajourføring af sikkerhedsbestemmelserne. Forslaget indeholder regler, der sigter herimod, og som, så vidt jeg kan se, har deres begrundelse i dette sigte. Som eksempel kan jeg henvise til anførte nye metoder til opvarmning af hedt vand, der ikke med sikkerhed anses for omfattet af lovbestemmelserne i deres nuværende formulering.

Der er dernæst de krav, der følger af den øgede opmærksomhed og den øgede viden omkring den almene hygiejnes betydning og specielt da om arbejds-hygiejnens betydning for trivsel. Det er glædeligt at notere, at de problemer, der har med trivsel eller med sundhed at gøre, i så høj grad er taget op ved de fremsatte lovforslag. Det drejer sig om en bred skala af emner: om forslag om lokalers indretning, om støjbekæmpelse, om hviletid, om tøjskiftning inden spisning og om den menneskeret, det efterhånden må være at kunne vaske hænder i forbindelse med aftrædelse osv. Som det vil forstås, en lang rad af konkrete, praktiske problemer, der også angår hver mands dagligliv.

Der foregår forskellige steder ude omkring en debat om demokratisering af arbejdslivet, og denne debat vil jo nok føre til, at også folketinget på et eller andet tidspunkt inddrages, omend i anden sammenhæng end den foreliggende. Men arbejderbeskyttelseslovgivningen, som den er, og som den i fremtiden vil komme til at se ud, er jo faktisk et af produkterne af en demokratisk proces i arbejdslivet, for så vidt som arbejdsmarkedets parter — og altså også de ansattes valgte repræsentanter — har haft afgørende indflydelse på de foreliggende lovforslag.

En lovgivning, som i princippet følger et oplæg fra dem, det angår, skulle på forhånd have gode muligheder for at blive til bestemmelser, der tager fuldt hensyn til denne side af problematikken omkring en demokratisering i arbejdslivet, nemlig den side, der angår respekt for den enkeltes liv og sundhed og alles lige værd. Det forekommer mig, at de foreliggende forslag har dette sigte; jeg tænker selvfølgelig igen på den del af forslagene, der direkte retter sig imod en forbedring af de beskæftigedes forhold på arbejdspladsen, og som jeg lige gav eksempler på.

Et andet, helt direkte eksempel på den

[Valbak.]

demokratiserende tankegang er forslaget om ændringer af bestemmelserne om arbejdstid for unge under 18 år. Den gældende hovedregel bestemmer jo, at denne gruppes arbejdstid ikke må overstige voksne arbejderes. Så langt, så godt, men fra hovedreglen er udtrykkeligt i gældende lovbestemmelser gjort undtagelse, hvad angår bude. Jeg er yderst tilfreds med, at unge bude i de nu foreslåede regler ligestilles med andre erhvervsudøvere, og ser heri som sagt et andet eksempel på, at lovforslagene har et demokratiserende sigte.

De fremsatte tre forslag indeholder i rundt 130 punkter forslag til ændringer i lovgivningen. De mange små og større forslag motiverer i sig selv en udvalgsbehandling, hvor vi kan tale nærmere om enkelthederne. Tidligere ordførere har foreslået udvalgsbehandling, og herom er mit parti altså enig med dem.

Jeg ser gerne, at der i udvalget også bliver mulighed for at udveksle synspunkter angående det principielle spørgsmål om balancen mellem lovregler på den ene side og regulativer osv. på den anden, som jeg rejste her i salen den 5. marts, da vi sidst havde arbejderbeskyttelseslovgivningen til behandling. Sigtet med bemærkningerne dengang var jo at pege på rationaliserings- og smidiggørelsesmuligheder, og her bemærkede jeg med megen interesse hr. Erling Dinesens og hr. Simonsens ønske om at få set på mulighederne for en eller anden sammenlægning af de tre eksisterende love. Jeg ser heri faktisk et tilsvarende ønske som det, jeg den 5. marts tænkte på.

Jeg tør ikke love arbejdsministeren, at vi ikke vil medvirke til gennem udvalgsarbejde at flytte kommaer og andet sådant, men forslagernes sigte og forslagernes indhold går vi som helhed ind for.

Det radikale venstre kan derfor tilsige en velvillig udvalgsbehandling og så hurtigt som forsvarligt, de mange ændringer in mente.

Chr. Madsen: Da vores ordfører, hr. Krog Hansen, ikke kan være til stede her i dag, vil jeg gøre nogle bemærkninger om de tre foreliggende lovforslag.

Arbejderbeskyttelsen skal jo forebygge ulykker på arbejdspladsen, og deri ligger der vide perspektiver; der ligger jo bl. a.

det perspektiv, at man burde se på arbejdstiden. Nu tænker jeg ikke så meget på den arbejdstid, man har til hverdag, om det skal være en 40 timers arbejdsuge eller det skal være en mindre arbejdsuge; men jeg tænker mere på den såkaldte arbejdstid, der er bestemt og styret af kontinuerlig drift. Man har jo igennem mange, mange år konstateret, at mennesker, der arbejder under denne arbejdsform, lider af sygdomme, og man har også konstateret, at det påfører samfundet en hel del udgifter. Mon ikke det var rimeligt, at man under den diskussion, der skal finde sted, efter at arbejderbeskyttelseslovens revision har måttet vente i 13 år, tog det problem op til nøjere overvejelse og forsøgte at finde frem til, om man ikke over arbejderbeskyttelseslovgivningen kunne bestemme, at der skal være en arbejdstid på f. eks. 36 timer om ugen ved arbejde under kontinuerlig drift.

Derudover er der muligheder for, at man kan få ordnet spørgsmålet med hensyn til hyrevogne. I det udvalg, der blev nedsat for nogle dage siden om en tilsvarende lovgivning, har man efterhånden arbejdet sig ind på problemet, og så vidt man kan se på nuværende tidspunkt, skulle der være muligheder for, at man også kunne få det spørgsmål løst over arbejderbeskyttelseslovgivningen i stedet for at henvise det til anden lovgivning.

Den forrige ordfører talte om demokrati på arbejdspladsen. Hvor meget man under forhandlingerne om disse love kan drage ind om dette vigtige problem, er det nok vanskeligt at sige på nuværende tidspunkt; men det er naturligvis noget, der er svært at diskutere. Der er en paragraf i den nuværende arbejderbeskyttelseslov, der godt kan styre den diskussion, så man får et større resultat ud af den, og det er § 10, der giver mulighed for, at man kan blive enig med ministrene om regulativer inden for de forskellige områder.

Der er mange af disse regulativer, der har løst en lang, lang række problemer ved, at faggrupperne og erhvervene har forhandlet sig til rette om en hel del detaljer, og så har man administreret lovgivningen efter disse regulativer. Lad mig minde om den langvarige strid, der var på vores havnekajer igennem mange, mange år, med hensyn til, om det arbejde, der foregik på land-

[Chr. Madsen.]

jorden, og det arbejde, der foregik om bord, hørte under arbejderbeskyttelseslovgivningen.

Her har man jo for nylig gennemført et regulativ, der viser sig at være nogenlunde ordentligt.

Jeg tror altså på, at man ved at udarbejde flere regulativer kan få en hel del spørgsmål løst, og der er jo også noget, som man kan kalde en slags demokrati, i dette, at parterne, der kender sagerne i detaljer, er dem, der bestemmer, hvordan det skal være, og at de må se at løse de spørgsmål simpelt hen ved, at der bliver lavet regulativer herom.

I øvrigt vil vi naturligvis virke for, at den arbejderbeskyttelseslovgivning, der nu skal gennemføres, bliver så god som muligt; men vi har naturligvis den opfattelse på forhånd, at i et vidtspændende lovforslag med så mange paragraffer skal der nok være mange ting, der skal tages op til nøjere overvejelse, og det regner vi med at der bliver mulighed for i det kommende udvalgsarbejde.

Hanne Reintoft: Vi synes også, at en revision af arbejderbeskyttelseslovgivningen er på sin plads, og den kan absolut få vores støtte.

I de foreliggende forslag er der en række fornuftige ændringer, der vil betyde fremskridt. Det er unægtelig også påkrævet, hvis vi sammenligner med andre landes omhu for at undgå ulykker og sygdom forårsaget af for ringe arbejdsvilkår eller for stor risiko. At internationale myndigheder ikke altid har kunnet acceptere områder af vor arbejderbeskyttelseslovgivning på grund af dens mangelfuldhed, kan ikke undre, men vi kan ikke rigtig være det bekendt, og det bør rettes, også i videre omfang, end det er foreslået her.

Principielt må vi, ligesom det er foreslået af andre, ønske, at lovgivningen om arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed og inden for landbrug, skovbrug og gartneri bringes helt i overensstemmelse med den almindelige arbejderbeskyttelseslovgivning, så folk beskæftiget i disse fag ikke har ringere vilkår. Jeg er opmærksom

på, at dette synspunkt på nogle områder søges imødekommet.

Det ville også være et fremskridt, om beskyttelseslovgivningen ophørte med kun at omfatte beskæftigede og også kom til at omfatte selvstændige, der udsætter sig selv for risikoen ved utilstrækkelige beskyttelsesforanstaltninger. Det må anses for rimeligt ud fra hensynet til den enkelte selvstændige, der let kan fristes af manglende påbud til at løbe unødigt risiko, og det ville også fra et samfundsmæssigt synspunkt være rimeligt, om eventuel sygdom eller tilskadekomst blev undgået. Endelig er det ikke helt rimeligt over for mindre virksomheder med få beskæftigede, at de skal investere i de fornødne sikkerhedsmæssige foranstaltninger, mens den selvstændige, der arbejder alene, kan spare disse penge og derfor konkurrere på noget urimelig vis.

Som jeg sagde, var VS tilfreds med en række af ændringerne. Der kunne nævnes flere af dem: at man forsøger at komme støjplagen til livs, at man inddrager de værftsarbejdere, der hidtil har befundet sig i et lovgivningsmæssigt tomrum mellem arbejdsdirektorat og skibstilsyn, at man inddrager en repræsentant for revalideringsdirektoratet og flere andre ting.

Det har ikke været rimeligt for de ansatte, at virksomheder fra før 1955 var undtaget fra forskellige bestemmelser i loven, og det må være rigtigt, at man ved lovforslaget søger at få dette ændret. Der gøres dog opmærksom på, at dispensation kan være nødvendig, og her henviser man til gamle og fredede ejendomme, bl. a. hvor virksomhedens indehaver er afhængig af en kundekreds. Jeg er helt indforstået med, at en lovgivning som denne både på dette og andre punkter må indeholde rimelige og smidige dispensationsbestemmelser, men jeg må alligevel advare mod for mange løse bestemmelser. F. eks. er min respekt for fredede huse meget stor, men hensynet til at bevare dem må skilles fra hensynet til folk, der skal arbejde dér 8 timer om dagen.

Må jeg så lige sige til sidst, at vi ikke kan acceptere den lovændring, der går ud på, at militære arbejdende personer skal undrages arbejdstilsynets bestemmelser og overlades til militæret. Vi finder det ikke

[Hanne Reintoft.]

helt betryggende og vil foreslå, at den gamle formulering bibeholdes.

Alt i alt kan vi dog tilslutte os lovforslagene med visse ændringer.

Arbejdsministeren (*Lauge Dahlgaard*): Jeg kan takke for tilslutningen til lovforslagene fra samtlige partiers side. Der er gjort en del bemærkninger, der har at gøre med, hvordan lovgivningsarbejdet, ajourføringen af bestemmelserne på dette område, finder sted. Der er nævnt, at det er temmelig længe siden, der har været en omfattende ajourføring af bestemmelserne, nemlig 13 år, der er sagt, at man måske burde have årlige ajourføringer af denne lovgivning, og der er peget på, at man måske skulle samle de tre arbejderbeskyttelseslove i én arbejderbeskyttelseslov.

Videre er der nævnt spørgsmålet om balancen mellem de bestemmelser, som indeholdes i selve loven, og de bestemmelser, som i henhold til lovens bemyndigelser kan fastsættes administrativt, og der er spurgt, om der er en hensigtsmæssig afvejning på dette felt.

Hr. Chr. Madsen var i denne forbindelse inde på de bestemmelser, der indeholdes i den almindelige arbejderbeskyttelseslovs § 10, hvorefter ministeren er beføjet til efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet og inden for de i denne lov givne rammer at udstede regulativer m. v. angående sundheds- og velfærdsforanstaltninger på arbejdsstedet og angående forebyggelse af sygdoms- og ulykkesfare. Der peges i samme paragraf på, hvorledes de udvalg skal være sammensat, som udarbejder og giver indstilling om regulativer i henhold til arbejderbeskyttelsesloven, og det er derved sikret, at områdets arbejdsgivere og arbejdere er repræsenteret, og er ligeligt repræsenteret, i de regulativudvalg, der dér er tale om. Jeg tror, det kunne være hensigtsmæssigt, om disse spørgsmål nu blev drøftet i forbindelse med det udvalgsarbejde, som jeg regner med kommer i gang.

Det er vel rigtigt, at man bør overveje, om man har fundet den rigtige balance mellem lovgivning og administrative bestemmelser på dette felt. Det er et spørgsmål, om

man tilstrækkeligt har nyttiggjort den omstændighed, at der jo er en lykkelig tradition for, at arbejderbeskyttelsesforanstaltninger i henhold til denne lov gennemføres, efter at man først har talt sig til rette om dem og opnået enighed mellem de parter inden for vedkommende arbejdsområder, som er interesserede deri som henholdsvis arbejdsgiver og lønmodtager.

Det er vel sådan, at de bestemmelser, arbejderbeskyttelseslovgivningen omfatter, må ses i nøje sammenhæng med de arbejdsvilkår, der i øvrigt gælder på arbejdspladserne, og som i vidt omfang aftales direkte mellem arbejdere og arbejdsgivere uafhængigt af lovgivningen her. Man kunne måske tage det samarbejde mellem parterne, der er opnået igennem årene inden for rammerne af arbejdsrådet, som en slags udgangspunkt for at se, om man kunne forskyde en lille smule på, hvad der skal gennemføres lovgivningsmæssigt, og hvad der måske kan gennemføres ved regulativer i henhold til lovens § 10, som jeg har nævnt.

Jeg er enig i, at det, som det er sagt fra flere sider, er meget vigtigt med en omfattende information om arbejderbeskyttelses-spørgsmålene. Et spørgsmål, som også kan indgå i udvalgets drøftelser, er, om det beløb på 350.000 årlig, som arbejderbeskyttelsesfondet er tænkt at skulle have i henhold til de ændringer, der nu foreslås, er tilstrækkeligt. Det samme gælder det af hr. Simonsen rejste spørgsmål om et råd for sikkerhed på arbejdspladserne. Jeg forstår, at der dermed er tænkt på en slags propagandaråd, der skal vække opmærksomhed om problemerne og pege på muligheder, men det står mig måske ikke helt klart, hvordan man tænker sig forholdet mellem dette råd og så de administrative udvalg, der findes.

Jeg kan til fru Hanne Reintoft sige, at bestemmelsen om, at militære arbejdere er uden for arbejderbeskyttelseslovgivningen, i og for sig ikke er nogen ny bestemmelse; det er den nuværende retstilstand, der søges præciseret lidt mere nøjagtigt end i den nuværende formulering.

Hermed vil jeg takke for god modtagelse af lovforslaget og udtale håbet om, at det får en glat gang gennem udvalget. Det er et stort arbejde, der er udført af arbejds-

[Arbejdsministeren.]
rådet, arbejdstilsynet, og hvem der ellers har været inddraget i forberedelsen af denne revision:

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslagene henvises til det tidligere nedsatte udvalg angående de tre lovforslag om arbejderbeskyttelse, nemlig forslag til lov om ændring af lov om almindelig arbejderbeskyttelse. (Beskyttelse mod ioniserende stråling, natarbejde i bagerier samt arbejdstidsregler m. v. for erhvervschauffører), forslag til lov om ændring af lov om arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed. (Beskyttelse mod ioniserende stråling) og forslag til lov om ændring af lov om arbejderbeskyttelse inden for landbrug, skovbrug og gartneri. (Beskyttelse mod ioniserende stråling).

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om „Ungdommens uddannelsesfond“s forvaltning og virksomhed.

Valgt blev: *Knud Bro, Gerda Møller, Poul Schlüter, Smønsen, Enggaard, Merete Bjørn Hanssen, Kristen Østergaard, Stinus, Bilgrav-Nielsen, Niels Helveg Petersen, Knud Nielsen, K. B. Andersen, Anker Jørgensen, Kampmann, Kjeld Olesen, Søgaard og Morten Lange.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Svend Haugaard har meddelt mig, at han ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad vil ministeren foretage sig over for politiets efterretningstjeneste i anled-

ning af den påståede politiske udspionering af eleverne på Gjedved seminarium?“
Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 22. marts, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om Danmarks erhvervsfond.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om den offentlige sygeforsikring. (Sygekassegrænsen m. v.).

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1968-69.

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Om folkepensionsbidrag).

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om afgift for ekspedition af udstykningssager.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om bolig sikring.

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri af 1958.

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri af 1967.

9) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger til sikring af borgernes frihed og fred [af Poul Dam m. fl.].

10) *Forespørgsel til statsministeren af Kai Moltke.*

[Formanden.]

11) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til konkurrencelov

og

Forslag til lov om ændring af lov om indseende med priser.

12) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af lukkeloven.

Mødet hævet kl. 15³⁵.

26. møde.

Fredag den 22. marts kl. 10.

Den første dag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om Danmarks erhvervsfond.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 16) findes i tidenden sp. 1364).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 132 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om den offentlige sygeforsikring. (Sygekassegrænsen m. v.).

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 6) findes i tidenden sp. 1365).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 137 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1968-69.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 2) findes i tidenden sp. 1382).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Stetter: Udvalget har afholdt ét møde mellem anden og tredje behandling vedrørende nogle supplerende oplysninger fra finansministeren. Resultatet af udvalgets arbejde er herefter blevet, at samtlige medlemmer af udvalget indstiller lovforslaget til vedtagelse i den udformning, det fik ved afstemningen ved anden behandling.

Grünbaum: Ved udskrivningslovforslagets anden behandling forleden blev der taget stilling til ændringsforslagene; det viste sig, at regeringspartierne ikke var forhandlings-